

moet de Schrift kennen; wie behalve wijs ook welsprekend, sapienter et eloquenter, wil spreken, dien verwijst hij naar de lectuur van die auteurs, die niet alleen welsprekend, maar ook wijs hebben geschreven. Dat zijn de *ecclesiastici viri*, de kerkelijke schrijvers, die de woorden Gods niet alleen wijs, maar ook welsprekend behandeld hebben⁶⁶). Beter dan de oefeningen der rhetorenscholen kan de gestadige lectuur dezer schrijvers en het voortdurend aanhooren van welsprekende *viri ecclesiastici* de jongelingen opvoeden tot redenaars.

Augustinus stelt dus hier in de plaats van den gebruikelijken cursus in de rhetorica door middel van de paraphrase uit Vergilius, de *dictiones ethicae*, gefingeerde redevoeringen van historische of mythologische personen en de controversiae of gefingeerde gevallen uit het leven, de practische vorming door de bestudeering van de werken der auteurs en de imitatio van niet terwille der rhetorica, maar om den inhoud uitgesproken redevoeringen. En die auteurs en redenaars zijn niet de heidenen, maar de mannen der kerk. Het is de eerste maal, dat de Christelijke geschriften, literair gesproken, op één lijn gesteld worden met de heidensche. Immers literatuur beteekent in dezen tijd stijl, en alleen geschriften, die kunnen bogen op een afwerking naar de regels der rhetorica, verdienen tot de literatuur gerekend te worden. Augustinus constateert dus hier het bestaan eener Christelijke letterkunde⁶⁷), stilistisch volkomen gelijkwaardig aan, maar door den inhoud uitgaande boven de heidensche literatuur, die voor hem dus als middel tot rhetorische vorming heeft afgedaan. Ook hier beteekent dus Augustinus' opvatting in theorie een eindpunt en evenals ten aanzien van de *artes liberales* is hij ook ten opzichte der rhetorische vorming zijn tijd meer dan een eeuw vooruit geweest.

Als van zelf rijst thans in Augustinus' gedachtegang de vraag, of de geïnspireerde geschriften van den Schriftcanon behalve wijs, ook welsprekend genoemd mogen worden, m. a. w. of hun een literair karakter kan worden toegekend. Deze vraag, begrijpelijk in een tijd en een wereld, die de waarde van het geschrevene in hoofdzaak afmat naar den vorm, den vorm taxeerde naar de meer of minder fraaie toepassing van de regels der rhetorica en als minderwaardig beschouwde alles, wat niet voldeed aan de door haar gestelde